

ELEONORA-POSTEN

*Lovö Hembygdsförenings tidning
Nummer 2-3, September 2008, Årgång 17*

Extra stort dubbelnummer:

TEMA MEDICIN

*Lakej avled –
Storbråk mellan hovets läkare
Apotekaren flyttade till Tunis
Har kungen ritat Apoteket?*

Pehr Hilleström: Lektyr på Drottningholm

DET GUSTAVIANSKA DROTTNINGHOLM – VISNING DEN 16 NOVEMBER

”Drottningholm är det enda av mina ställen på landet med ett kungligt utseende” lär Gustav III ha sagt. I yttrandet låg mer än beundran för slottets skönhetsvärden. Det handlade snarare om det faktum att förutom slottet inne i Stockholm, var Drottningholm det enda av de kungliga slotten, som ursprungligen ritats och uppförts som ett representativt palats med avsikt att förhålliga kungamakten. 1600-talsinteriörerna i tessinsk barock passade därför Gustav III:s ålderdomliga hovceremonier mycket bra, men han lät också nyinreda några sällskapsrum i ”modern” gustaviansk stil.

De inredningar vi idag möter på Drottningholms Slott har i de flesta fall ganska lite att göra med hur rummen såg ut på Gustav III:s tid. Med hjälp av dåtida räkenskaper, inventarieförteckningar och dagboksanteckningar kan man ändå göra sig en ganska god bild av hur rummen var möblerade och utnyttjades på det gustavianska Drottningholm. Om detta och om några av den gustavianska möbelkonstens absoluta toppnummer kommer jag berätta i min visning för hembygdsföreningens medlemmar söndagen 16 november.

STINA ODLINDER HAUBO

Omslagsbild: Apotekshuset i Långa Raden, mellan Kanslihuset och Kavaljershuset. Teckning, något beskuren, av Bertil Kumlien i Slottet och ön.

Kära Eleonoravänner,

Hoppas sommaren varit till belåtenhet, trots bara "hyfsat" väder, och att ni haft möjlighet att göra en och annan utflykt i sommar-sverige.

Vi är så glada över att vår sommarutflykt till Julita blev så lyckad! Ett stort tack till Karin Wahlberg-Liljeström och Jörgen Ek som tillsammans med Eva och Bertil Ottoson höll ordning på "bussekipaget". Jag kunde tyvärr inte vara med, men har fått höra att jag missade både god mat och god guidning...

Detta "extratjocka" höstnummer innehåller en hel del fantastiska artiklar som vi hoppas kommer att vara till god kvällsläsning i höstskymningen.

Den händelserika hösten har redan börjat. Söndagen den 7 september ägde hembygdsdagen rum på Rörby och Hogsta. Många besökte Erskines "Låda" och våra hus vid Hogsta. I dagarna medverkar vi i Riksantikvarieämbetets arrangemang Kulturhusens dag. Årets tema är Smaka på husen, om hus för tillredning och utskänkning av mat, så vi öppnar Bagarstugan där vi bjuder på mjöd och bröd av forntida typ.

Lördag 4 oktober röjer vi Fornstigen och hoppas på en vacker höstdag med gula löv och hög, klarblå himmel. Söndag den 16 november får vi veta allt om Gustav III:s Drottningholm och torsdagen den 20 november träffas vi i Klockargården för att minnas Härje Bäärnman som skulle ha fyllt 100 år i år samt hålla oss informerade om Förbifartsprojektet. Och bara ett par veckor senare är det julmarknad på Drottningholm där vi som vanligt har ett stånd för information och försäljning.

Väl mött under hösten och god läsning!

*Hösthälsningar,
Susanne*

Hovläkarens besök

Under 1700- och 1800-talen höll sig kungen, drottningen och hovet på Drottningholm med både livläkare och hovläkare, bosatta på slottet eller i dess närhet. I hovläkarens uppgifter ingick inte bara att sköta hälsan åt hovets medlemmar, utan också att vårda de fattiga sjuka i kringliggande socknar. Vi vet därför lite om hälsotillståndet bland torparna på de stora godsens samt hur drängar och torparhustrur behandlades i det som nu är Ekerö kommun. Hur kung och drottning hade det med hälsan, vet vi däremot mindre om.

Den förste hov- och livläkaren vid Drottningholms slott som efterlämnat berättelser om sjukdomar och hälsotillstånd i Ekerös socknar är Niclas Skragge. Denne var född 1748 i Värmland, som son till en kronoskogvaktare. Han gick i skola och gymnasium i Karlstad och från 1758 studerade han vid Upsala akademi. Han blev medicine doktor år 1765, examinerad av ingen mindre än Carl von Linné.

Ett citat ur Skragges doktorsavhandling (Om hantverkarens sjukdomar) belyser hur Skragge, och förmodligen övriga läkare på den tiden såg på sjukdomar. Så här skriver han: ”Litterati (=lärd personer) såsom studenter, präster, professorer

och andra bli på grund av sitt instängda levnadssätt ofta lungsjuka, genom hoppresningen av buken bli de hypokondriska (inbillnings-sjuka) och förstoppade, av vita föremål, såsom papper bli de närsynta; på grund av stillasittande lida de av aptitlöshet, avmagring, skabb, skörbjugg om melankoli, genom sina grubblerier angripas de av sömnlöshet. Då deras arbete utföres av själva hjärnan, blir denna ansträngd och förhårdnar slutligen.”

Som färdig medicine doktor blev Skragge praktiserande läkare i Stockholm och även Kungl. Hofmedicus (som dock var mindre fint än att vara Kungl. Lifmedicus). Han kom främst att vistas på Drottningholm, där han mot en lön av 300 riksdaler silvermynt årligen från drottning Lovisa Ulrica hade att ”sköta och vårda de fattiga sjuka”. Av allt att döma utsträcktes hans distrikt till stora delar av nuvarande Ekerö kommun. Om, och i så fall hur, doktor Skragge behandlade drottningen är däremot inte känt. Men tydligen skötte Skragge sin uppgift så väl att han 1773 fick befordran och fullmakt som Kungl. Lifmedicus.

Ännu ingen vetenskap

Doktor Skragge verkade i en tid då medicinen ännu inte blivit vetenskap. Den byggde på teorier och

dogmer och hade sina behandlingsresurser i diverse kurer av mer eller mindre livsfarligt slag. Det är inte svårt att förstå att patienterna ibland tillfrisknade av dessa kurer – antagligen i pur rädsla för att annars utsättas för fortsatt behandling. Eller också avled patienterna, kanske beroende på sjukdomen, kanske på behandlingen.

Innan Skrage flyttade till sin befattning i Filipstad samlade han sina erfarenheter från åren på Drottningholm i en bok, "Nosologia (=sjukdomslära) Drottningholmensis eller Anteckningar om sjukvård och Berättelse om de märkeligare sjukdomar omkring Drottningholm sedan år 1763". Skrage berättar att han vid ett tillfälle behandlade två barn till vaktmästaren på Malmvik, som plågades av en vis frossa sedan mer än ett år. Skrage skickade medikamenter – tyvärr berättar han inte vilka – och slutligen gav han föräldrarna rådet att ge sina barn "varsin kvarter ättika med ett par äggulor just då febern började kännas".

Smedsgesällen och trädgårdsdrängen

Vid ett annat tillfälle klagade "smedsgesällen Öman på Canton" över hetta och värk i uringångarna och oförmåga att kasta vatten, värk över höfterna och vänstra sidan neråt foten med "feber, hetta, yrsel och mycken pina". Doktor Skrage öppnar en åder, ger "nitrosa" (d.v.s. salpeter, febernedsättande och kylande), malvathé och lavemang.

Detta ger lindring till nästa natt, då gesällen skriker och jämrar sig. På morgonen får han "mjuknande omslag" och en oljeaktig emulsion. Nu kan han kasta vatten. Men patienten blir åter sämre, sätts i ljummet bad och smörjs in över höfter och underliv med Altheae-salva (en salva från växtsläktet med samma namn, bl.a. läkemaalva) och får en emulsion med Laud. Liqvid (=flytande opium). Gesällen svimmar i badet, men kan nästa morgon kasta vatten igen. Med flera ljumma bad och kinin-behandling blir han emellertid, skriver Skrage i sin bok, "fullkomligen återställd".

Gesällen Öman bodde som nämnts i Kanton, det fortfarande lika charmerande området som omger den nuvarande infartsvägen till Kina slott. Där hade drottning Lovisa Ulrika åren 1753-1765 låtit uppföra en bebyggelse med smedja "för polerade eggjärn" – förmodligen klingor till olika slags svärds- och klingor liksom smedja för grövre smiden, slip- och stålverk, bössmedja, silkesstrumpfabrik, sidenbandsfabrik och knyppeleskola. Fabrikerna lades snart ner, men Kantonhusen har en liten plats i medicinshistorien: lifmedicus J.I. Ekström erhöll Canton 6 i förläning och regementsläkaren E. G. Engberg fick fr.o.m. 1827 rätt att under sin livstid bebo Canton 9. Samma hus användes år 1906 under en difteriepidemi till sjukstuga med slottsläkare August Berlin som chef. Av en händelse bor i dag fortfarande en läkare i samma hus!

En tredje patient är trädgårds-

drängen Salström. Tyvärr är det inte känt var drängen bodde. Salström var några och trettio år och led av stark frossa. Frossa, var en vanlig benämning på malaria som ofta förekom i Sverige vid denna tid. Skragge ordinerade åderlåtning på bägge armarna och berättar i sin bok att detta gav ”kopiöst med blod”. Därpå gavs lavemang och pulver med Nitrum och kamfer i brösttét och havresoppa med iblandning av Oximel Simplex (vanlig honung). ”Nitrum” och ”nitrösa pulver” är antagligen salpeter, som användes som kylande och urindrivande medel. Drängen blev bättre, men åter sämre efter fyra dygn. Nu gav Skragge åderlåtning i ena foten, nitrösa pulver med kamfer och antimonium (natriumsalt). Dagen efter behandlades Salström med spanska flugor på båda armarna (flugan är en giftig skalbagge i pulvriserad form som ansågs användbar för smärtlindring, men också gärna användes för giftmord!).

Den galne torparen

Skragge var inte främmande för att behandla själsliga störningar. Ett av hans fall behandlar ”en torpare i L”. Exakt vad detta ”L” står för är okänt; det skulle naturligtvis kunna vara ett torp vars namn börjar på L – exempelvis Lillskog – men förmodligen står det för Lovö socken. Skragge beskriver torparen som ”stor och stark”, i fyrtioårsåldern. Torparen hade alltid haft en frisk kropp, ett jämnt sinne och god

hälsa men åhör en söndag en predikan i kyrkan ”som mycket rör honom”. När han kommer hem, suckar han och talar om den högste domaren och ”sin syndiga lefnad”, gråter, varken arbetar eller äter, är bekymrad och ängslig, sömnlös och orolig om natten. Den stackars torparen har syner och är orkeslös.

Med dagens medicinska språk skulle vi säga att torparen har drabbats av en psykos med depressiva inslag. Skragges diagnos är ”melancholia”. Detta grekiska ord som egentligen betyder ”svart galla” härstammar från den tid då man tänkte sig att orsaken låg i någon obalans i kroppens vätskor. Melankoli yttrade sig då som nu i ”nedstämdhet”. Men naturligtvis tänker man sig idag orsakerna som helt annorlunda än fel i den svarta gallan. Och de behandlingsmetoder som Skragge och hans nutida kolleger tillgriper är dess bättre helt olika.

Skragge ordinerar åderlåtning och Muzels remedia (en kur, tyvärr okänd för dagens medicinhistoriska experter), vilket efter åtta dagars behandling ger torparen diarré. Präster och grannar besöker torparen och försöker muntra upp honom. Själv läser han mest i gudeliga böcker och har syner. Nu ordinerar Skragge Acetum destillatum – vanlig ättika – vilket resulterar i ett svettbad, men utan bättring. Patienten håller ut i fjorton dagar, men visar inga tecken på att ångesten eller fantasierna minskar.

forts sid 29

Sven Hedin

Sven Anders Hedin är ett av de stora namnen i svensk medicinhistoria. Han utgav bl.a. en föregångare till Läkartidningen, "Vetenskapshandlingar för Naturforskare och Fältskärer". Hedin var född år 1750 i Småland, studerade medicin i Uppsala för Carl von Linné och blev 25 år gammal medicine doktor. Han började praktisera i Stockholm 1778 och blev samtidigt Kungl. Hofmedicus.

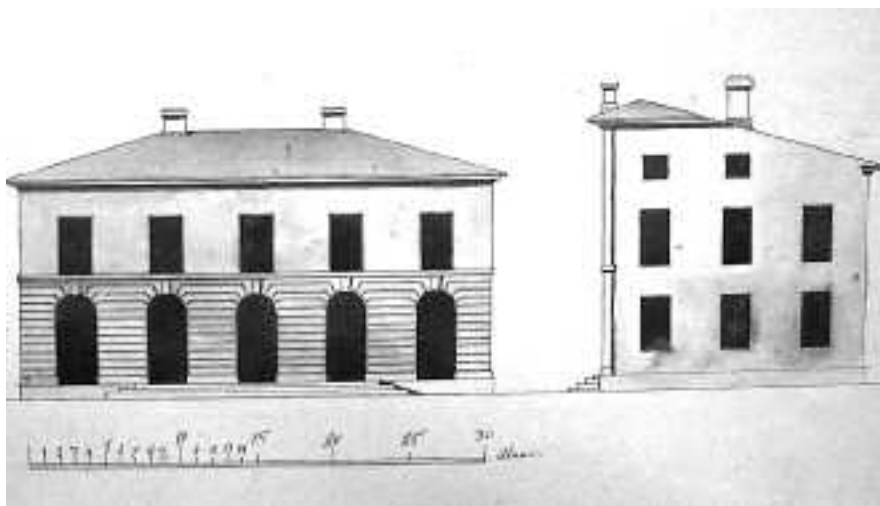
Sven Hedin

År 1781 utnämndes Hedin till assessor i Collegium Medicum. Fyra år senare, 1785, fick han uppdraget att "som Hofmedicus företa inseendet öfver sjukvården på Drottningholm af dem som dels åtföljde K. Hofvet, dels öfver de boende eller till arbete ditkommenderade". Fyra år senare blev han också tjänstgörande Hofmedicus för vilket "Konungen behagade arvoderade en extra lön 166 Riksdaler 32 skilling banko". År 1792 blev Hedin "provincialmedicus" för Svartsjö och Drottningholms län och 1798 fick han namn och värdighet som Kungens Förste Lifmedicus, vilket torde innebära att han var kung Gustav IV Adolfs personlige läkare. Under kriget mot Ryssland 1808-09 fick Hedin i uppdrag att inrätta ett armé sjukhus vid Drottningholm, där han vårdade "högre och lägre sjuka och blesserade ryska fångar" så väl att han senare erhöll en rysk medalj. Hedin blev på toppen av sin karriär medicinalråd och avled den 19 oktober 1821. Däremot blev han, trots att han var på förslag och hade goda meriter, aldrig adlad. En ödets ironi är därför att hans sons son och namne, forskningsresanden och författaren Sven Hedin blev den siste svensk som adlades, men dog utan arvingar och "slöt sin ätt".

JAN MALMSTEDT

Som hovmedikus disponerade "Assessor Hedin" rum eller mindre våningar på Drottningholm, 1789 i Kanslihusets övervåning och några år senare på "piano nobile" i Apotekshuset. År 1809 förlänades han den tomt som han döpte till Svanteberg.

SOH

Apotekshuset, ritning till fasaden mot parken med de två övre våningarna på ett löst ark, möjligen av utförd av Gustav III.

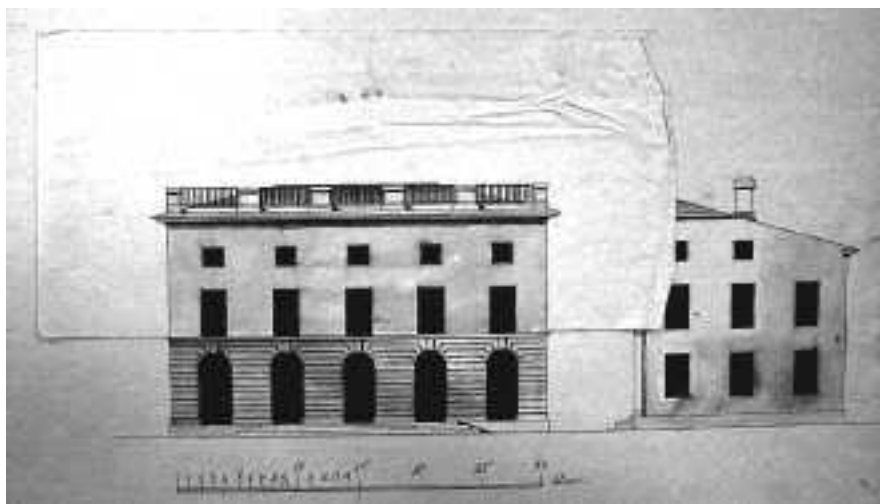
FOTO: ANDRÉ STRÖMQVIST SFV

Apotek och apotekshus på Drottningholm

När de kungliga var på resa eller vistades på något av lustslotten ingick naturligtvis ett flertal läkare i betjäningen. För att dessa skulle kunna utföra sitt jobb ordentligt krävdes olika mediciner. Det hände att också en apotekare följde med hovet eller att man anlätade en lokal apotekare

som anmodades att ”upgradera” sitt sortiment inför hovets vistelse på orten, men vanligen utnyttjades ett i förväg iordningställt, medfört reseapotek. På drottning Lovisa Ulrikas begäran utgav hennes livmedikus Nils Rosén von Rosenstein skriften *Hus- och Rese Apoteque* år 1765.

Både Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika beställde reseapotek som levererades av hovapotekaren Johan

Apotekshuset, ritningen utan det lösa arket visar en alternativ fasad, troligen husets baksida mot stallbyggnaden och malmen, möjligen utförd av Gustav III..

Nedan: På Olof Tempelmans ritning till Hagapaviljongen uppvisar den stora likheter med Apotekshuset: mittpartiet med två högre och en lägre våning, krönt av ett lågt tak bakom balustrad samt sidoflyglarnas rusticerering.

FOTO: ANDRÉ STRÖMQVIST SFV

Christian Georgii. Mer specifikt beställde också drottningen mediciner till de sjuka på Drottningholm och Lovön av hovapotekaren Friedrich Ziervogel, vars äldre släkting Casper Ziervogel varit änkedrottning Hedvig Eleonoras

hovapotekare. Till hovapotekare utnämndes i första hand ägarna till de främsta apoteken i Stockholm och eftersom såväl yrkesvalet som själva apoteket vanligtvis gick i arv, kom också den prestigefyllda titeln att ärvas inom vissa familjer.

Hyllinredningen och recepturen på Skansens apotek kommer från Drottningholmsapoteket. Här slår recepturens krona nästan i taket, det var högre i tak i Apotekshusets officin.

FOTO: MARIE ANDERSSON, SKANSEN, I HISTORIEN OM ETT KONGLIGT LUSTSLOTTS APOTEK

I november 1778 föddes den länge efterlängtade kronprinsen Gustav (IV) Adolf och livmedikus Nils Dahlberg föreslog därför att man skulle inrätta ett "ambulant slottsapotek" på de lustslott där hovet vistades längre perioder, Drottningholm och Gripsholm. Uppdraget gick till Johan Christian Georgii; han ansågs som mest pålit-

lig då han inte bara hade levererat mediciner till hovet utan också tillverkat Gustav III:s kröningsbalsam.

Enligt den kungliga fullmakten skulle slottsapoteket på Drottningholm skötas av en pålitlig provisor (farmaceut) approberad av Collegium Medicum (dåvarande "Medicinalstyrelsen"). Provisorn fick fria

resor till Stockholm med hovslupen samt fri förplägnad vid samma bord som hovkirurgen. Apoteket fick fritt disponera två passande rum med eldstäder, bord och stolar, i något av Kanton-husen. Det var en ganska logisk placering eftersom dessa ursprungligen inrymde verkstäder och mindre fabriker, men andra uppgifter tyder på att apoteket kanske redan från början hamnade på Malmen. Enligt Georgii gick apoteket snart med förlust, möjligen för att man inte hade monopol på leveranserna till drottningholmshovet. Det fanns ju andra hovapotekare med apotek i Stockholm, som vissa läkare eller patienter kanske föredrog. När Johan Christian Georgii avled 1781 övertogs hans apoteksverksamhet, inklusive förlustaffären på Drottningholm, av sonen Georg Eberhard.

Apotekshuset

År 1785 utsågs Sven Anders Hedin, assessor i Collegium Medicum, till läkare på Drottningholm. Troligen var det Hedins önskemål om lokaler för både sig själv och kirurgen samt "en examinerad och pålitelig Barnmorska" som i kombination med Gustav III:s egna tankar på en ståndsmässig förstadsbebyggelse på Malmen ledde fram till planerna på att uppföra Apotekshuset som en del av Långa Raden.

Enligt "traditionen", som troligen grundar sig på en artikel publicerad i Extraposten redan den 8 september 1794, skulle det faktiskt vara Gustav III själv som stod för rit-

ningarna till Apotekshuset. I artikeln återges också en ritning som väl motsvarar de som finns bevarade i Slottsarkivet. De är utförda så att ett löst ark med ritning till de övre två våningarna kan läggas på ritningen till de två nedre och utgör därmed två förslag till fasad, kanske som husets fram- och baksida? Mot baksidan, där rester av det samtidigt uppförda stallet finns kvar än idag, har Apotekshuset bara två hela våningar och ett långt flackt takfall. Lustigt nog befinner sig de fasadritningar som kanske kommer närmast det uppförda huset bevarade i Eremitaget i S:t Petersburg. De finns avfotograferade på Nationalmuseum i Stockholm, där de katalogiserats som "Okänd svensk konstnär; Herrgård. Plan. Övre våningen." – inte många "rätt" i den informationen.

Hittills har dock ingen med säkerhet kunnat utpeka husets arkitekt. Med vetskap om hur organisationen för den kungliga byggnadsverksamheten på Drottningholm såg ut och det faktum att Olof Tempelman hade ritat det intilliggande, bara något år äldre Kanslihuset kan man tänka sig att han utfört "proffsritningarna" även till Apotekshuset. Rent organisatoriskt arbetade han fortfarande under överinseende av sin chef, överintendent Carl Fredrik Adelcrantz, men det är långt ifrån otroligt detaljerade anvisningar, kanske rent av ritningar kommit från kungen själv.

Till skillnad från det mer traditionellt utformade Kanslihuset har Apotekshuset mycket gemensamt

med paviljongen på Haga som Tempelman vid samma tid ritade utifrån Gustav III:s önskemål. Den trevåninga byggnaden med en låg, övre våning och ett lågt takfall mot parken, vilket enligt ritningarna skulle döljas av en balustrad, påminner om Hagapaviljongens centrala byggnad, medan bottenvåningens rusticering (stenimitation i putsen) och rundbågiga franska fönster, numera vanliga fönster med bröstning, återfinns på paviljongens låga sidoflyglar. Inspiration hade både kungen och arkitekten hämtat ur 1600-talets barockklassicism i såväl Frankrike som Italien samt mer närliggande, i Nicodemus Tessin d.y:s arkitektur, framför allt Stockholms Slott. Samtidigt som Apotekshuset alltså är tillbakablickande är det också nydanande; ett tidigt exempel på den nyklassicism som dominerade arkitekturen under sengustaviansk och tidig Karl Johan-tid. När Kavaljershuset byggdes till någon gång i början av 1800-talet fick det en exteriör som nära anslöt till Apotekshusets fasad.

Bygge och inredning

I Drottningholms räkenskaper kan man följa uppförandet av Apotekshuset ända från det att bergsprängaren Olof Ekbon sprängde för grunden i september 1787, varpå dalkarlar under ledning av Olof Andersson tog vid och grävde ut den. De blev färdiga i november samma år. I april 1788 gjorde timmermännen sina första

dagsverken och under sommarmånaderna intensifierades arbetet på apotekshusbygget då också murare och stenhuggare samt hantlangare och vaktkarlar arbetade där. Arbetet avstannade under vintern, men fortsatte nästa år. Till det yttre stod nog Apotekshuset färdigt i slutet av 1789, men inredningsarbetet slutfördes först under 1790. Precis som till Kanslihuset, levererades dörrar, fönster m.fl. inredningssnickerier av slottssnickaren Sven Molin samt kakelugnar av Georg Lundqvist. Smidesarbeten levererades av Carl Forssman som nu inte bara tillverkade de vanliga gångjärnen, hasparna och kramlorna utan också utrustning till spisen i apotekets laboratorium. I februari-mars 1791 levererade snickaren Molin apoteksinredningen: en disk samt en bänk och stora väggfasta hyllor med större och mindre lådor. Utifrån de mått Molin anger, låg apotekets officin, affärslokal, i ett stort rum i bottenvåningens sydvästra hörn, som senare delats upp i två.

Redan i en inventarieförteckning upprättad 1789 omnämns "Apothequet", men inventarierna består av "vanliga" möbler och det ligger då troligen i ett annat hus. År 1793 finns dock en särskild rubrik för Apotekshuset, men i den omnämns inte själva apoteket. Däremot får man veta att två rum i den översta låga våningen disponerades av "Fältskjären"; de var möblerade med enkla målade möbler, bruna stolar med lädersitsar, två sängar med röd- respektive gulrutiga

Ett reseapotek följde alltid med hovet. Just detta i Skansenapoteket härstammar från Trelleborg.

FOTO: MARIE ANDERSSON, SKANSEN I HISTORIEN OM ETT KONGLIGT LUSTSLOTTS APOTEK

lärfthsomhången samt rullgardiner av gul linnelårf. Inte heller i det inventarium som påbörjades 1795 och faststålles först 1804 omnåmns själva apoteket. Rummen i den översta våningen verkar oföråndrade, men nu disponerades

husets piano nobile en trappa upp av "Herr Assessor Hedin", som i slutet av 1780-talet haft sina rum i Kanslihusets övervåning. Det ser ut som om de relativt enkla möbler och dito sångutrustning tillhöriga Kronan, som Hedin disponerade

har flyttat med honom till Apoteks-
huset.

År 1810 upptas för första gången apotekets inredning i en inventarieförteckning: stora hyllor med fack och 181 större och mindre lådor, mindre hyllor med 49 ännu mindre lådor samt ett par stora skåp. Merparten av inredningen var målad i blått och gult, något var gråmålat. Dessutom upptas alla apotekets olika s.k. ståndkärl i ”porcellain” (snarare fajans), vitt glas och koppar i inventariet. I inventariet för 1819 framstår själva apoteksinredningen som oförändrad. Den har, liksom möblerna i ytterligare ett par rum i bottenvåningen, kvitterats av Salberg, den dåvarande apotekaren. Något förvånande är att i en oansenlig kammare innanför apoteket finna ”1 Säng Bureau, fanerad, rikt ornerad med bronze och marmorskifva”. Det kan inte vara någon annan möbel än den numera rätt berömda vakt- eller pagesängen av Georg Haupt, som idag står i Kinesiska salongen på Drottningholms Slott.

Epilog

Under hela 1800-talet beboddes Apotekshuset av apotekare och läkare, t.o.m. en veterinär tycks tid-

vis ha haft ett par rum på den övre våningen. Läkarna tituleras ibland ”provincialläkare” och var som sådana inte bara ansvariga för befolkningen på Drottningholm och Lovön, utan hade kanske hela Färentuna Härad, nuvarande Ekerö Kommun, som sitt distrikt. Medan Apotekshusets exteriör är ganska välbevarad har det byggts om och förnyats inuti vid flera tillfällen.

År 1879 förnyades inredningen i apotekets officin. Den gamla inredningen, utförd av Sven Molin på 1790-talet, skänktes av Ståthållarämbetet till Arthur Hazelius och kom att ingå i Nordiska Museets farmaceutiska samlingar. På 1930-talet byggdes apoteksinredningen åter upp i det röda trähus från 1600-talet som år 1907 hade flyttats till Skansen från hörnet Drottninggatan-Kungstengatan. Där hade huset sedan 1863 inrymt Café Petit, av teknologerna vid det då närliggande KTH kallat Petissan. År 1920 lades apoteksrollen ned för gott och inredningen från 1800-talets slut revs ut. Idag inrymmer Apotekshuset två bostadsvåningar samt slottsförvaltningens kontor i bottenvåningen.

SOH

Hovapoteket Kronans skylt från Karl XII:s tid är möjligen skulpterad av Burchard Precht. Under en stor del av 1700-talet drevs det av apotekarfamiljen Georgii, som startade Drottningholmsapoteket.

FOTO: APOTEKARSOCIETETEN

Apotekarna på Drottningholm

Att förestå apoteket på Drottningholm tycks å ena sidan ha varit eftertraktat. Man åtnjöt en hel del privilegier såsom fria, inredda apotekslokaler i anslutning till en fri, delvis möblerad bostad, en viss ranson fri

ved samt plats för en vagn, två hästar och två kor i stallet bakom Apotekshuset. Dessutom bör innehavet av "Kongl: Majts Apothek" på Drottningholm ha varit ganska prestigefyllt. Å andra sidan tycks verksamheten aldrig ha varit riktigt lönsam. Kanske är det därför som apoteket på Drottningholm kom att drivas av såväl respektabla apotekare

som lycksökare medan verksamheten kantades av intriger, schismer och äskanden om utökade förmåner och ersättningar.

Gersonius flyttar till Tunis

Vid samma tid som Apotekshuset byggdes var det nära att Georg Eberhard Georgii förlorade rätten att driva apoteket till sin egen provisor H.C. Gersonius. Ståthållare A.F. Munck hade 1790 utfärdat en fullmakt för den senare att som självständig apotekare förestå och inreda apoteket. Georgii protesterade och fick rätt, varpå Gersonius lämnade Drottningholm och Sverige för att slutligen slå sig ner och öppna apotek i Tunis! Som Georgii provisor utsågs Svante Nollerth, trots att han inte riktigt klarat provisorsexamen. Då Nollerth skulle arbeta under överinseende av assessor Hedin, ansåg man dock att apoteket på Drottningholm kunde anförtros honom. Bara några år senare hade dock Georgii, som ändå hade dålig ekonomi, tröttnat på förlustverksamheten på Drottningholm. Han sa upp avtalet 1794 och sålde sina ståndkäril till Ståthållarämbetet, varpå Nollerth fick fullmakt att själv driva apoteket.

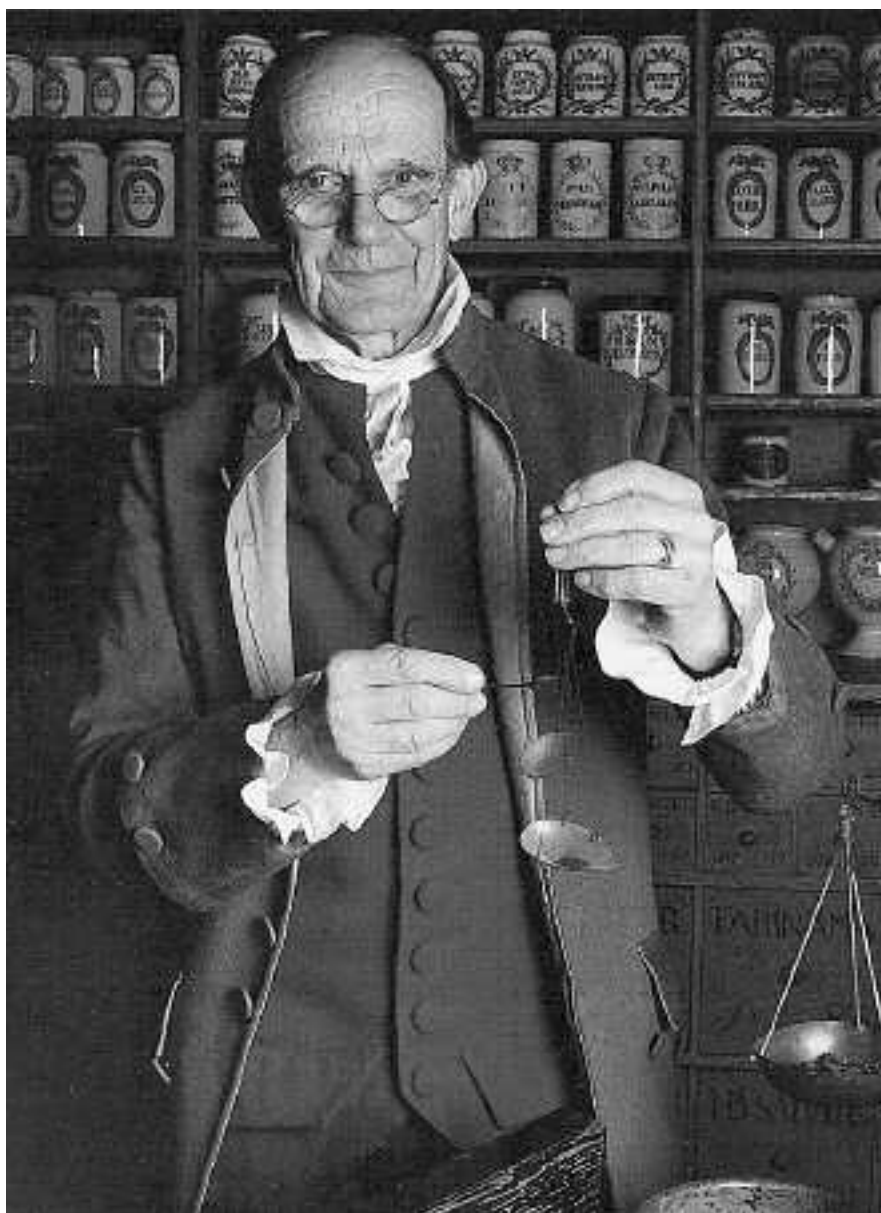
Henning blev veterinär

Redan 1797 övertogs verksamheten av Fredrik Salberg, en hovapotekare på obestånd, vars affärer inte blev bättre av att driva apoteket på Drottningholm. Han dog i armod 1824 och begravdes vid Lovö kyrka. Skuldtyngd var också den C.G. Henning som avvek från

tjänsten efter bara ett år, för att senare tjänstgöra som veterinär på Övedskloster och sluta sina dagar som klockare. Något mer ansvarsfull var Carl Plageman, som dock hade andra mer vetenskapliga intressen och avsåg sig uppdraget då hans provisor sade upp sig. Därefter drev hovapotekare C.U. Sprinchorn drottningholmsapoteket med provisorn L.G. Lundqvist, som dog på Drottningholm 1847.

Böttiger blir postmästare

Till ny apotekare förordnades då Ludvig Adolf Böttiger. Han var brorsons sonson till August den starkes (al-)kemist Johann Friedrich Bött(i)ger som lyckades framställa porslin av tysk lera och blev chef för Europas första porslinsfabrik i Meissen 1710. Han var bror till skalden och litteraturhistorikern Carl Wilhelm Böttiger, som ersatte sin svärfar Esaias Tegnér på stol 8 i Svenska Akademien, och som från tyskan översatt *O hur härligt maj-sol ler* (som vi hör vid valborgsbrasan varje år). Både L.A. och C.W. var dessutom farbröder till John Böttiger, Kungl. Husgerådskammarens förste överintendent. Apotekaren Böttiger, som på egen bekostnad tvingades inköpa 300 nya ståndkäril, drev apoteket ända fram till 1879. Ekonomin gick hjälpligt ihop tack vare att han 1858 också utnämndes till postmästare på Drottningholm. Som sådan kvarstod han även sedan han slutat som apotekare och fick då ny tjänstebostad en trappa upp i Kanslihuset där han bodde till sin död 1888.

En sentida kollega i 1700-talskläder, apotekaren Roland Ericsson i Skansens apotek
FOTO: MARIE ANDERSSÖN, SKANSEN I HISTORIEN OM ETT KONGLIGT LUSTSLOTTS APOTEK

Apoteket Lejonet anses vara Sveriges äldsta, grundat redan under 1500-talet för hovets behov inne i Slottet Tre Kronor, skylten är dock från 1700-talet. På 1800-talet drevs det av Sprinchorn och Sebardt som också drev Drottningholmsapoteket.

FOTO: APOTEKARSOCIETETEN

Böttiger efterträddes av Carl Wilhelm Sebardt, hovapotekare på Lejonet och dotterson till C.U. Sprinchorn. Det var den driftige Sebardt som lät förnya drottningholmsapotekets inredning sedan han tagit över 1879. Några år dessförinnan hade han berett kröningsbalsam till Oskar II, Sveriges siste krönte och smorde monark. Sebardt själv blev den siste egentlige apotekaren på Drottningholm, även om apoteket drevs vidare två år efter hans död 1918 av provisorern F.J. Öfverberg. Den 19 november 1920 lades apoteket på Drottningholm ned för gott.

Källor och litteratur till artiklarna om Apotekshuset och apotekarna: Bergström, Eva: Historien om Ett Kongligt Lustslotts Apotek, Kristianstad 1997.

Nordholm, Uno: Drottningholms slottsapotek i Farmacihistoriska sällskapets årsbok, Stockholm 1974

Thor, Marie-Christine: Apotekshuset på Drottningholm, Pro-seminarieuppsats vt 1997.

Wahlberg, Karin: Långa Raden på Drottningholm – En bebyggelsehistorisk studie, 60 p-uppsats ht 1990.

SOH

Provisor, arkiater, medikus och fältskär...

När man studerar Apotekshusets historia träffar man hela tiden på titlar som idag inte är alldeles självklara. Rättigheten att äga och driva apoteket innehades alltså av en apotekare, men de hade ofta sitt huvudapotek och sin bostad inne i Stockholm, varför de anställde en **provisor** – alltså en farmaceutiskt utbildad och examinerad person – som föreståndare på Drottningholm. I den konservativa finlands-svenskan kallar man fortfarande farmaceuten för provisor.

I Finland lever också **arkiater** kvar som en honorärtitel för en framstående läkare. Ordet härstammar från grekiskan och betyder förste läkare. Den kanske mest kände svenske ”archiatern” är Carl von Linné som erhöll titeln då han blev **”livmedicus”** hos Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika. Livmedikus är alltså titeln på en läkare hos en furstlig person. Den allra finaste titeln förste livmedikus instiftades av Gustav IV Adolf. Som vi har sett så fanns det också **hovmedikus**, läkare som kanske inte bara hade hovets medlemmar som patienter utan hela Lovön, ja rent av hela länets/häradets befolkning.

Var man ”medicus” var man alltså akademiskt utbildad ”medicinsk” läkare. Men det fanns också

”**chirurg**”. Redan på medeltiden utfördes mindre kirurgiska ingrepp av barberarna och med tiden bildade kirurgerna ett eget ”hantverkskrå”. Deras yrkeskunskap var efterfrågad ute på slagfälten, där de fick den talande titeln **fältskär** vilken kom att användas även i mer fredliga sammanhang. På 1700-talet avlades kirurg-/fältskärsexamen för Kirurgiska societeten, som stod utanför den akademiska världen. År 1797 gick Kirurgiska societeten upp i Collegium medicum som också hade uppsyn över den akademiska medicinen.

”Numera är kirurgerna kungar bland läkarna, men länge stod de genom sitt ursprung i fältskäraryrket i anseende efter de universitetsutbildade medicinerna” skriver Agneta Pleijel i efterordet till sin roman *Drottningens kirurg*. I romanen skildras kirurgen och arkiatern Herman Schützers liv och verksamhet; bland annat hur han försöker kurera den färgade lakejen Phaëton ute på Drottningholm. Lakejens död leder med tiden till en våldsam polemik med hovmedikus Niclas Skragge, vars behandlingsmetoder skildras i Jan Malmstedts artikel Hovläkarens besök.

SOH

Carl von Linné titulerades arkiater då han utnämns till Adolf Fredriks och Lovisa Ulrikas livläkare. På Drottningholm ägnade han sig mest åt sortering och katalogisering av drottningens naturarliesamling.

TECKNING AV GUNNAR BRUSEWITZ I DROTTNINGHOLM – SLOTTET VID VATTNET

SVANTEBERG

Medicine Dr. Sven Anders (Svante) Hedin (1750-1821), som var livmedicus åt Gustav III och Gustav IV Adolf och som även var livdragonernas läkare, fick i förläning av Gustav IV Adolf den 11 mars 1809 – två dagar innan kungen blev avsatt – ett stycke mark å Drottningholmshalmen, alldeles ovanför dragonkasernen. På denna tomt, som motsvarar den nedre delen av Svanteberg, lät han uppföra en byggnad jämte två flygelbyggnader, som han uppkallade efter sig själv, Svanteberg.

Hedin bebodde sommartid detta hus, men enligt ännu bevarade hyreskontrakt hyrde han även ut husen vissa somrar. År 1821 avled S.A. Hedin och sonen, kanslirådet Sven Anders Hedin med maka och nio barn ärvde fastigheten. Kanslirådet Hedin med sin stora familj bodde här endast på somrarna, annars bodde de i Stockholm. Sorgligt nog avled kanslirådet redan 1834 och hans hustru dog endast några månader därefter. De nio föräldralösa barnen fick klara

sig bäst de kunde mer eller mindre ensamma och blev snart tvungna att sälja Svanteberg.

Övre Svanteberg

Men Svanteberg kom att återvinnas till familjen Hedin. I den stora syskonskaran fanns Emma, som år 1857 gifte sig med auditören Abraham Ludvig Kruse. Denne återköpte Svanteberg och utökade dessutom Svantebergs område med ett antal mindre tomter, området ikring det nuvarande Övre Svanteberg. Som morgongåva till sin hustru överlämnade han till henne detta nya större Svanteberg. Inte förrän på 1880-talet lät han uppföra Övre Svanteberg, som nu blev den högst belägna byggnaden på Drottningholmshalmen. Villan var under de första decennierna sommarbostad åt Ludvig Kruse och hans stora familj.

I den stora syskonskaran Hedin, som år 1834 förlorade båda sina föräldrar, fanns också Ludvig Hedin, som så småningom blev stadsarkitekt i Stockholm. Han blev far till många barn, bland dem upptäcktsresanden Sven Hedin. Barnen Hedin tillbringade alla sina barnoms somrar på Svanteberg, Nedre och Övre, tillsammans med sina

Nedre Svanteberg; Sven Hedins hus från tidigt 1800-tal med brutet tak, byggdes på med snickarglädje och balkong i slutet av samma århundrade.

TECKNING AV BERTIL KULMIEN I SLOTTET OCH ÖN

kusiner, de många syskonen Kruse.

Ludvig Kruse blev far till åtta barn, två söner och sex döttrar, varav i sitt första äktenskap en son och tre döttrar. Hans hustru Emma gick bort år 1866, när det fjärde barnet, en flicka, var nyfödd. Ludvig gifte efter endast några år om sig med sin svåger Ludvig Hedins svägerska Rosa Berlin och fick med henne tre döttrar och en son. Den äldste sonen i första äktenskapet, Sven, född år 1858, dog redan innan han fyllt trettio år och efterlämnade hustru och en liten dotter. Av de övriga barnen var det endast Mia som gifte sig. Hon var äldst i det andra äktenskapet.

År 1898 gifte sig Mia med Bo Löfgren och de fick två söner, varav den äldste Stig dog innan han

fyllt fyrtio år utan att ha fått några barn. Gunnar, född 1904, och hans hustru Gudrun, född 1904, fick två barn Monica, född 1939, och Bo, född 1940. Detta är bakgrunden till att den sjätte generationen så småningom kom att äga delar av Svanteberg. Ludvig Kruses generösa morgongåva till sin första hustru, egendomen Svanteberg, har således gått i arv i släkten i sex generationer och även den sjunde generationen har vuxit upp där och deras barn, den åttonde generationen, kommer ofta på besök.

Övre Svanteberg blev så småningom vinterbonat och under många decennier bodde flera av Mias ogifta systrar där. År 1946

forts sid 30

Fredrik Trolle – ny slottsfogde på Drottningholm

... fast kanske inte så ny. När EP träffar Fredrik Trolle på slottsförvaltningens kontor i Apotekshusets bottenvåning, konstaterar han med förvåning att han snart haft befattningen som slottsfogde i ett helt år.

Fredrik Trolle, som ursprungligen kommer från Skåne, är 65 år. Tillsammans med sin hustru Lena har han två vuxna barn och ett barnbarn. Utöver familjen är hans fritidsintressen jakt, golf, tennis och resor. Han är reservofficer, men har framför allt en bakgrund inom näringslivet och har bl.a. varit anställd på Electrolux och Sealand. Huvudsakligen har han ägnat sig åt finansiering och fastighetsförvaltning.

När Fredrik Trolle fick frågan från Hovet om han var intresserad av tjänsten som slottsfogde på Drottningholm, tog det inte lång tid att bestämma sig och tacka ja. Dels kändes det lite för tidigt att gå i pension vid 65, inte minst som hans fru Lena hade ett antal år kvar i yrkeslivet. Dels hade han genom umgänget med sin företrädare Jacob Lagercrantz fått en viss inblick i vad arbetet som slottsfogde innebär, hur intressant, meningsfullt och varierat det kan vara. Att tidvis också få utöva sitt fritidsintresse jakt i tjänsten, gjorde inte

saken sämre.

I övrigt var väl de kunskaper han då hade om Drottningholm ganska allmänna och begränsade, men han visste naturligtvis att slottet är kungafamiljens bostad och att slottsområdet är Sveriges första världsarv på Unescos lista. Med tiden har han lärt sig att Drottningholm och Lovön är så mycket mer, och att han har ännu mer att lära, varpå EP naturligtvis passade på tillfället att hälsa både honom och hustru Lena välkomna till hembygdsföreningens aktiviteter.

Slottsfogde är ju inte en tjänst som annonseras ut och Fredrik Trolle antar att han blev tillfrågad eftersom han rent allmänt hade en passande bakgrund och intresse för jakt. Att han kom från näringslivet och var väl insatt i fastighetsförvaltning tror han också var av betydelse. Han kan därmed bidra med just den kompetens och erfarenhet som behövs inom Drottningholms slottsförvaltning just nu.

På EP:s fråga om hans planer för Drottningholm svarar han därför att han först och främst engagerat sig i slottsförvaltningens fastigheter.

Inte minst arbetar han för att underhåll, skötsel och ekonomisk förvaltning av dessa skall komma

Slottsfogde Fredrik Trolle på Apotekshusets trappa.

att skötas professionellt. Slotts-
förvaltningens verksamhet därut-
över är väldigt skiftande och tar
tid att sätta sig in i, men inget är

väl så bra att det inte kan utveck-
las och förfinas, för att bli ännu
lite bättre.

SOH

Karin Wahlberg Liljeström delar ut stipendierna till Drottningholmsskolans elever.

FOTO: KJ

10 år med Härje-stipendiet

För tionde året i rad samlades Drottningholmsskolans alla barn med lärare vid Hogsta magasin fredagen den 23 maj för att visa upp vad de arbetat med under några veckor i maj. Årets tema var "Drottningholms skola 100 år, Härje Bäärnman 100 år"

Solen sken, föräldrar och vänner samlades för att se och höra vad ungarna hade att visa. Hembygdsföreningens vice ordförande Karin Wahlberg Liljeström hälsade alla välkomna och berättade om åren

med Härjestipendiet.

På magasinsväggen hade barnen i klassen F-1-2 satt upp en stor karta över Lovö som de ritat och målat. De sjöng gamla härliga sånger som barn sjöng "förr i tiden" i skolan. Alla vi äldre log och mindes vår egen skoltid.

Klass 3- 4- 5 hade tecknat av skolan och skolgårdens lind med bänk runt stammen. Helt i Härjes anda, inspirerade av hans böcker med teckningar och historier om Lovö. Var och en berättade sedan i

Härje Bäärmans barnbarn Jenny Söderberg besökte Hogsta.

FOTO: KJ

kortfattade meningar om skolans historia. Vi fick veta att det funnits skola på Lovö redan under slutet av 1600-talet; att skolan låg i Canton nr 9 i slutet av 1800-talet. År 1907 undervisades 70 barn uppdelade i fyra klasser av samma lärarinna!! Nya skolan invigdes 1908 i september. Lärarbostaden byggdes 1932, dagis och förskola på 70-talet samt gymnastiksalen år 2000. Som mest har skolan haft ett hundratal elever.

Programmet innehöll en härlig kavalkad av sånger och berättelser. Vi vuxna applåderade glatt. Därefter var det dags för diplom och stipendiepengar från Härje Bäärn-

mans och Per Borgströms fond. Karin WL delade ut belöningen för ett fint arbete av både elever och lärare. Därefter stod saft och bul-lar, kaffe och goda kakor uppduka-de på mjölkpallen. Berit och Janne Lefvert fick god hjälp med serveringen av Susanne Sandberg, mamma till Joel i 4:an.

I vimlet av föräldrar och goda vänner hälsade vi med stor glädje på Härjes barnbarn Jenny Söderberg som rest ner från familjen i Söråker för att kunna berätta för sin far och farbror om årets Hogstadag.

KJ

Ullhandskrabban

En främling i Lovödiket

Har ni upptäckt att Lovödiket har rensats från buskage och vattenväxter under sommaren?

Den fria vattenytan och de rena kanterna har haft till följd att många vadarfåglar sökt sig till diket för att plocka mask och annat ätbart.

Svenne Schultzberg som alltid har noggrann koll på Lovös fågel-liv, var som vanligt ute vid kyrkåkrarna och spanade, denna dag längs diket vid kyrkan. Småvadare har visats sig tycka om det nyrensade diket. Plötsligt får han se något mörkt levande väsen röra sig i vattenytan. En svart klump med många ben som sträcktes ut för att komma upp på dikessidan. Svenne blev riktigt orolig, vad kunde det vara för "figur". En ryggsköld blev

synlig, det glänste rött i kanten, långa ben famlade efter grepp i jordkanten. Aldrig hade han sett något liknande. Han försökte att se detaljer, men vattenblänk och jord som rasade ner i vattnet försvårade observationen. Plötsligt var djuret borta och inte hade han någon håv att fånga det med.

Uplösningen av problemet kom genom ett telefonsamtal med jourhavande biolog på Naturhistoriska Riksmuseet. "Figuren" var med all säkerhet en ullhandskrabba, som har fått sitt namn av den korta täta behåringen på klosaxarna. Det är en

forts sid 30

forts från sid 6

Spanska flugor på båda armarna prövas; Skragge noterar förstrött om sin patient att ”han skrek i början”.

Nu törs torparen varken äta mat eller mediciner. Han ligger mest på sängen med slutna ögon eftersom han tycker sig se en hop andar, han andas häftigt och har ryckningar i ansiktet.

Hofmedicus Skragge låter hålla kallt vatten över huvudet på patienten och ger honom samtidigt varmt fotbad samt gnidning med torrt ylle om kroppen. Nu börjar patienten röra sig uppe och får då hålla armarna i ett kar med vatten femton minuter i taget och får iskallt vatten över huvudet. Han blir mattare, men får någon sömn. Läkaren ordinerar därefter Assa foetida (dyvelsträck, på modern svenska ”djävulssk-t”, ett vidrigt luktande växtpreparat som bland annat troddes kunna bota brotts-

lingar från kriminalitet), Sal. succini Camphera (en bärnstensförening med kamfer) och opium.

Skragge noterar helt neutralt att ”torparen är rädd” när han måste gå till läkaren varannan dag och till prästen varannan. Hos prästen ska patienten läsa och höra Guds ord och utföra olika sysslor. Men efter hand kommer torparen till hälsa och börjar vara i arbete på gården. Han får visserligen ett återfall, men kyrkoherdens försök att leda hans tankar åt andra håll ”får honom ur sina griller”, som Skragge avslutar sjukdomshistorien.

Niclas Skragge lämnade 1773 Drottningholm för att bli provinsialläkare i Filipstad, men flyttade snart vidare till samma uppgift i Bohuslän. Han avled bara 49 år gammal i Uddevalla, ”känd för goda kunskaper” men även ett ”satiriskt snille”.

JAN MALMSTEDT

Troligen var det malaria

Hovmedikus Skragge behandlar flera patienter för ”frossa”, vilket troligen var malaria som då, på 1700-talet, var en vanlig sjukdom i Sverige. Det tidigaste symtomet är feber, intensiv frossa, okontrollerade muskelsammandragningar och köldkänsla. En annan äldre benämning var ”stora skälvan”.

Ordet malaria betyder egentligen dålig luft, då man trodde att sjukdomen orsakades utdunstningar från sumpmarker. Idag vet vi att det är en infektionssjukdom orsakad av encelliga djur (protozoer) som överförs med malariamyggor, vilka trivs i sumpmark. På Mäläröarna hade vi bl.a. malariamyggor vid båda de kungliga slotten, där parkerna anlades i alkärr och sumpmark! Här gick malarian t.o.m. under beteckningen ”Svartsjöfrossa”!

SOH

forts från sid 28

krabba som ursprungligen fanns i Ostasien, men som då och då dyker upp i svenska vattendrag. Under sommaren 2007 gjordes ett flertal observationer gjorts längs Östersjö-kusten. Ullhandskrabban klarar söt vatten och kan vandra långa sträckor på land(!), så den kan därför ha tagit sig ända in i Lovödiket – hur fantas-

tiskt det än låter.

Nu pågår spaning efter ullhandskrabban, som klassas som en ”invasionsbenägen” art. Vem får syn på den härnäst? Har du något att rapportera ring till Naturhistoriska Riksmuseet.

KJ

(efter telefonsamtal med Svenne Schultzberg.)

forts från sid 23

genomgick Svanteberg en viss modernisering och Gunnar Löfgren och hans familj, flyttade in på Övre Svanteberg. Efter att tidigare endast sommartid ha besökt ”gammelmotrarna” blev detta för Monica och Bo ett älskat barndomshem.

I början av 1960-talet överlämnade Gunnar Löfgren som gåva till sina barn Monica och Bo med familjer en del av den nedre delen av tomten Svanteberg med respektive tillhörande byggnader, Monica fick ”Nedre” Svanteberg och Bo ”Torpet”.

År 1967 sålde Gunnar Löfgren den övre delen av tomten Svanteberg och bosatte sig med sin hustru i Stockholm. Tyvärr önskade inte köparen av Övre Svanteberg

behålla det gamla fina huset från 1880-talet utan rev byggnaden och lät uppföra en helt modern byggnad, den nuvarande, som då var en ”enplansvilla om 500 kvadrat innehållande tre rum och kök”, en byggnad som helt avvek från andra byggnadsstilar på Drottningholmsmalmen. År 1995 förvärvade Stiftelsen Silviahemmet fastigheten, som blev ombyggd för att kunna passa som ett dagvårdshem för äldre dementa personer där samtidigt Silvia-systrar utbildas till att vårda äldre dementa.

”Nedre” Svanteberg har i stort sett bevarat sin ursprungliga karaktär, där de äldre släktledens historia finns närvarande på ett levande sätt.

MONICA FRIBERG

Vi har glädjen att hälsa nya medlemmar välkomna:

Barbro Bergman, Bromma
Sten Carlsson, Bromma
Orit Dahlgren, Berga gård
Cilla Erixson, Eriksberg
Kristina Gunnarsdotter, Bromma
Martin Henriksson, Ekerö
Pertti Hänninen Sollentuna
Gun Leander, Hägersten
Claes och Märta Nyberg, Malmbacken
Familjen Stenbäck, Rörby gård
Christer Ugglå, Stockholm

ELEONORA-POSTEN

ISSN 1651-6508

utges av Lovö Hembygdsförening

Postadress: Eleonora-Posten,

c/o Stina Odlinder Haubo

Box 12, 178 02, Drottningholm

e-mail: haubo@telia.com

Manusstopp till nästa nummer den 10 november 2008

Lovö Hembygdsförening

c/o Susanne Wallenberg

Nedre Viken, PL 112

178 93 Drottningholm

e-Mail: info@lovohembygd.com

www.lovohembygd.com

Postgiro: 8812-0

FÖRENINGSPOST **B**

Avs: Nedre Viken, PL 112
178 93, Drottningholm

Gamla vykort

Det här tidiga flygfotografiet över Drottningholm skickades som julkort, troligen någon gång omkring 1940, av Mia Löfgren som då bodde på Övre Svanteberg. Den med bläck inritade pilen i övre vänstra hörnet pekar på det gamla huset uppfört som sommarvilla på 1880-talet. Trähuset med tidstypiska verandor och snickarglädje finns inte kvar idag, där ligger den stora enplansvillan som sedan 1995 är Silviahemmet.